

Titkár: *Subodh Pattanaik* (India) – további jelölt: Szauder Erik (Magyarország)
Pénztárnok: *Lucien Nicolas* (Franciaország) - további jelölt: Roger Hancock (Nagy-Britannia)
Projekt-felelős: *Hannu Heikkinen* (Finnország) - további jelölt: Christopher Odjambo (Kenya)
Publikációk: *John O'Toole* (Ausztrália) – egyedüli jelölt
Kongresszus-igazgató, 2004: *Wayne Fairhead* (Kanada) – egyedüli jelölt
„Tárca nélküli” tagok: *Laura McCammon* (USA); *Vlado Krusic* (Horvátország) - további jelöltek: Robin Pascoe (Ausztrália); Carmel O'Sullivan (Írország)

Az idei bergeni kongresszus után talán még erősebben vallom, mint eddig: alapvető fontosságú, hogy ápoljuk külkapcsolatainkat, és aktívan kivegyük részünket a – hazai tevékenységünket egyébként igen nagyra tartó – nemzetközi szervezet munkájából.

A kongresszus zárásakor a résztvevők tájékoztatást kaptak a 2004-ben Ottawában (Kanada) rendezendő találkozó előkészületeiről, valamint arról, hogy a 2007. évi kongresszus megrendezésére Olaszország és Hong Kong adott be pályázatot.

Reménykedjünk, hogy valaki majd ezekre a helyekre is eljut, részt vehet a szakmai programokon, valamint a szervezet döntéshozatali folyamataiban, és tudósíthat az ott történetekről.

A szamárkereskedő lánya

Brian Woolland

Bevezetés

Az alábbi foglalkozásvázlat¹ az kívánja példázni, hogyan lehet egy általános iskola minden egyes alsó tagozatos tanulóját bevonni egy, az Újtestamentum alapján szerkesztett drámaprogramba. Szándékosan, a „hagyományos” iskolai színjátékokkal való hasonlóságok miatt választottam ezt a példát: ez a hasonlóság megmutatkozik a témaválasztásban, illetve abban, hogy a project eredménye előadásként bemutatható nagyobb (szülőkből, ismerősökből, az iskolaszék tagjaiból álló) közönség előtt is. Az előadás ugyanakkor csak kiegészítő lehetőség a programmal kapcsolatos mindennapos osztálytermi munka és a drámaórák mellett, azaz semmiképpen nem válik elsődleges céllá.

Karácsony tájkán majd minden iskolában előadják Jézus születésének történetét. Az itt következő példa a húsvéthoz kíván ötleteket adni, s ehhez olyan témát ajánl meg, mely lehetőséget teremt a zsidók megszabadulását idéző ünnepkör (Pészach) vizsgálatára is; javaslataim azonban könnyen adaptálhatók a karácsonyra vagy bármely más vallási ünnepre.

(A példa feltételezi, hogy az adott iskolában hat osztály működik összesen kb. 170 öt és tizenegy év közötti tanulóval.)

Az előkészületek/próbák során szükséges tér:

Osztályterem, zeneterem, iskola aulája.

Az előadás helyszíne:

Az iskola aulája.

CÉLOK ÉS FELADATOK

A program általános célkitűzései:

1. Az alábbiak kialakítása:

- A Jézus utolsó földi napjainak eseményeit leíró újtestamentumi részek megértése és ismerete.
- Annak megértése, hogy milyen volt a kétezzer évvel ezelőtt élt emberek élete Palesztinában.
- A megjelenítéshez szükséges előadói készségek.
- Mások munkájának elfogadása és értékelése.

2. Az alábbiak feltárása és vizsgálata:

- A „hétköznapi” (és az evangéliumokban csak érintőlegesen említett) emberek egyes csoportjainak reakciói Jézus jeruzsálemi bevonulásakor és keresztre feszítésekor.
- A bizalom és a megbocsájtás jelentése.

¹ Eredeti mű: Brian Woolland: *The Teaching of Drama in the Primary School*; Longman, 1993., pp 177-188.

- Hogyan állhatunk ki – társaink nyomásának ellenállva – önnön igazunk mellett? Hogyan dönthetjük el, ki-ben bízhatunk? (Ezek lehetnek legfontosabb orientációs kérdésfelvetéseink is.)

3. Az alábbi területek integrációja:

- A dráma, a történelem, a földrajz és a vallási nevelés egymást kiegészítő elemeinek tanítása.
- Az egyes osztályok munkájának ötvözése annak érdekében, hogy a gyerekek egymás munkájából is tanulhassanak.

Egy ilyen nagyméretű program esetében a célok tekintetében az egész tantestületnek meg kell egyeznie (sőt, ebbe talán még az önkéntes segítségre vállalkozó szülőket is be kell vonni) egy előzetes megbeszélés során. Feltételezhetjük ugyanakkor, hogy a tanárok többsége sajátos célokat fog megjelölni, hiszen ami hasznos az ötévesek számára, az valószínűleg nem alkalmas a tizenévesekkel végzett munkára.

Én magam az alábbiakat is beemelném a célok közé:

1. A nyelvi fejlesztés gazdagítása (beleértve a megfigyeléshez, visszajelzéshez, leíráshoz és vitához szükséges ismereteket).
2. Az okok és következmények megértésének kialakítása.
3. Kutatásra ösztönzés az egyes tantárgyi területeken, különösen a történelem, földrajz és a vallási nevelés témaköreiben.
4. A programhoz kötődő művészeti tevékenységformák lehetőségeinek kiaknázása.
5. Más vallások ismeretének, kutatásának ösztönzése.

ELŐZETES TERVEZÉS

Az ilyen programok esetében mindig fennáll annak a veszélye, hogy a dolgok kicsúsznak a kezünk közül, ezáltal demoralizálják a résztvevő pedagógusokat is. Alapvető fontosságúak tehát az előzetes megbeszélések és az időszakos egyeztetések, ez utóbbiaknak azonban mindig pontosan meg kell határoznunk a témáját. A jól előkészített megbeszélések rövidek és hatékonyak tudnak lenni.

A legelső előzetes megbeszélésnek talán az alábbi napirendi pontjai lehetnek:

1. Megegyezés az időpontokban és a határidőkben.
2. Megegyezés a program méreteiben és formájában.
 - használjunk-e benne zenét?
 - közönség (kit hívunk meg?)
 - az előadás hozzátétőleges időtartama
 - pénzügyi keret
 - előadás helyszíne(i)
 - rendelkezésre álló forrásanyagok és eszközök
3. Megegyezés a játék tartalmában
 - ötletroham: a történetben megjelenő egyes embercsoportok (ld. alább)
 - melyik osztály mit csinál?
4. Megegyezés az osztályok és tanárok felelősségében
 - egyes tanárok felelősek valamely területért (jelmezek, világítás stb.), vagy mindenki mindenért?
 - mennyire lesznek kidolgozottak a jelmezek, a fényeffektusok stb?

Minden ilyen program bizonyos mértékű órarendi zűrzavarral jár, ezt azonban a minimálisra kell csökkenteni, magát a programot pedig olyan módon kell megszervezni, hogy ahhoz minden egyes tanár lehetőségei és képességei szerint hozzá tudjon járulni.

Hasznos lehet, ha a tanárok egyike jól képzett drámatanár, aki az egyes osztályokat el tudja indítani a munkában, s az osztálytanítók ekkor veszik át a feladatok irányítását. (Ez történt az alábbiakban ismertetendő program során is.) Kell lennie valakinek, aki kész a munka koordinálására, ez azonban nem szabad hogy „rendezői” szereppel ruházza fel az illetőt.

Tételezzük fel, hogy az első megbeszélésen, a tantestületi „ötletroham” eredményeképpen az alábbi meg-
egyezés született:

Csoportok, melyeknek tagjaira befolyással van Jézus jeruzsálemi bevonulása

Rómaiak

- római katonák - a táborhelyen lévők
- a keresztfeszítéseket végrehajtó különítmény tagjai
- Pilátus testőrsége
- a Palesztinába vezényelt katonák családtagjai (Rómában)
- Pilátus családja

Pontius Pilátus udvartartása

- konyhai dolgozók
- a palota körül dolgozó egyéb szolgálók

Római és zsidó adószedők

Zsidók

- pénzváltók a zsinagógában
- imádkozók a zsinagógában
- a Szhedron tagjai
- azon Jeruzsálem környéki falvak lakói, melyeken Jézus áthalad útja során
- a Jeruzsálem falainál működő fogadók tulajdonosai és dolgozói
- keresztkészítő ácsok
- a keresztvitel szemtanúi
- az utolsó vacsorának helyet adó ház tulajdonosa
- a börtönben várakozó, kereszthalálra ítélt tolvajok
- zelóták
- farizeusok

A MUNKA ELINDÍTÁSA ÉS ALAKÍTÁSA

Ezen a ponton az emberek többsége egy történet kialakításán kezdene fáradozni, én azonban azt gondolom, hogy bár a program végén megszerkesztendő előadásnak szükségképpen kell valamilyen belső, narratív szerkezetet biztosítanunk, a bibliai történet eléggé koherens keretet biztosít számunkra ahhoz, hogy ez a történet-szál a gyerekek és a tanárok együttes munkájából (és annak folyamán) jöjjön létre.

Több lehetőségünk is van a továbblépésre, így például:

- Minden osztálynak megszabjuk a felelősségét, a cselekmény narratív része pedig az egyes helyszínek történéseinek egymásutánosságából alakul ki.
- A munka a legidősebbek munkájából indul ki, akik kidolgozzák az egyes nézőpontokat – falusiak, farizeusok, zelóták, rómaiak – és különböző szerepekbe lépve dolgoznak együtt a kisebbekkel.
- A munkát egy húsz-harminc fős csoport segítségével indítjuk el, akik vállalkoznak arra, hogy a játék főbb szerepeit eljátsszák. A többiek később, különböző társadalmi csoportok megjelenítőiként kapcsolódnak be a munkába.

Az alábbiakban feltételezzük, hogy az első lehetőség mellett döntöttünk. Ebben az esetben minden egyes tanár kiválasztja, hogy az osztályával elkészítendő drámában melyik fenti társadalmi csoportot kívánja játszani. Az egyszerűség kedvéért az egyes osztályokat jelöljük az osztályfokok számával (az 1. osztály tehát az öt-hat éveseket jelenti). A programot így például az alábbiak szerint szervezhetjük:

1. osztály	a Pontius Pilátus palotája körül dolgozó szolgálók
2. és 3. osztály	a Jeruzsálem környéki falvak lakói
4. osztály	Jeruzsálem lakói, a keresztvitel szemtanúi
5. osztály	a Szhedron tagjai és imádkozók a zsinagógában
6. osztály	Rómaiak – katonák és családtagjaik

Ezen felül fontosnak tartanám a tanárok és a szülők felelősségének tisztázását is a következő területeken:

- publicitás
- az iskola általános képe, díszítése

és talán (igény szerint) a következőkben:

- kellékek
- díszletkészítés
- világítás
- hangosítás
- jelmezek

- zene

Amennyiben az iskolába járnak zsidó gyerekek is, megkérném őket, hogy magyarázzák el a többieknek a Pészach jelentését és fontosságát. Ehhez esetleg segítségül hívnám szüleiket is, akik így nem csak magáról a Pészachról, de annak tágabb kulturális összefüggéseiről is beszélhetnének. Játékunk tehát legalább annyira érintené a korabeli Palesztinában élő emberek életmódját, mint magát a keresztény húsvétot.

ÁLTALÁNOS ELŐKÉSZÜLETEK

Minden osztállyal a már meglévő ismereteikből kellene kiindulnunk. Például abból, hogy hogyan képzelik el a korabeli falusi életközösségek mindennapjait (pászkasütés stb). Már ez is elvezethet a tanterv több témakörét érintő munkaformákhoz, melyeket különböző mélységben tárgyalhatunk. Lehetőséget teremt többek között az alábbiak vizsgálatára:

- zsidó nevek és ünnepek, különös tekintettel a Pészachra
- ruházat
- házak és lakóhelyek
- munka – földművelés, állattenyésztés, halászat, kézművesség
- éghajlat, földrajzi helyzet
- történelem – a Római Birodalom államszervezete (hány évig voltak otthonuktól távol a katonák stb.)

A következőkben néhány olyan drámamunka-javaslat olvasható, melyek ebben a fázisban az egyes osztályokkal végezhetőek. (Ezek mindegyikéhez szükséges, hogy a tanár jártas legyen a drámatechnikák alkalmazásában.) Szükség szerint a tanár szerepbe is léphet: ezzel segítheti a gyerekek későbbi szerepbelépését, illetve olyan szerepeket vállalhat fel, melyek az előadásban már nem jelennek meg.

A kisebb gyerekeket talán nem kellene bevonni a munka korai szakaszába. Nem hiszem, hogy ilyen hosszán képesek lennének egyetlen programra koncentrálni. De az is elképzelhető, hogy élveznék ezt a munkát. Ennek eldöntése az osztálytanító felelőssége.

Fontos, hogy a program kezdetén megegyezzünk a gyerekekkel abban, hogy adott esetben fiúk is játszhatnak nőket, illetve lányok férfiakat.

1. osztály

A Pilátus palotájában szolgálók:

- Mi a dolguk?
- Milyen lehet egy ilyen helyen dolgozni?
- Ételkészítés a palota konyháján.
- A szükséges nyersanyagok, italok beszerzése a piacon.
- A piactér megteremtése – drámában és más művészi eszközökkel.

A dráma lehetséges kiindulópontjai:

1. Tanár szerepben (Pontius Pilátus): „Ellenőrzöm a konyhán folyó munkát.”
2. Tanár szerepben (egy közeli faluból a palotába most érkező új szolgáló): „Milyen ember ez a Pontius Pilátus? Úgy hallottam, igen keményen bánik veletek. Segítenétek megtanulni, hogy mit kell csinálnom?”
3. Idősebb tanulók egy csoportja munkát kereső vándorokként érkezik az osztályba. Az 1. osztály tagjai eddigre már szakértökké váltak, képesek a nagyobbakat instruálni, megmutatni a palotát és a teendőket.

2. és 3. osztály

A Jeruzsálem környéki falvak lakói:

- Mivel foglalkoznak?
- Hogyan viszonyulnak ehhez a munkához? Hogy tudják ezt láthatóvá tenni?
- Anyaggyűjtés és előkészületek a Pészach megünnepléséhez
- Mit hallottak Jézusról?
- Ki hisz abban, hogy ő a „zsidók királya”?
- Ki fél tőle?
- Hallotta már közülük valaki tanítani őt?
- Mit gondolnak arról a módról, ahogy megérkezett?

A dráma lehetséges kiindulópontjai:

1. Tanár szerepben (utazásáról hazatérő falusi lakos): tudni akarja, mi az igazság a Jézus körül keringő mendemondákból.
2. Idősebb gyerekek római katonákként érkeznek a faluba, hogy az embereket kikérdezzék a „zsidók királyáról”, esetleg meg is fenyegezzék őket.

4. osztály

Jeruzsálem lakói, a kereszttvitel szemtanúi:

- (ugyanaz, mint a 2. és 3. osztálynak)
- Felkészülés a Pészach idejére Jeruzsálembé áramló embertömeg fogadására.
- Munkakeresés Pontius Pilátus palotájában (azaz munka az 1. osztállyal).
- Mit tudnak Barabbásról?
- Az idősek és betegek ellátása.

A dráma lehetséges kiindulópontjai:

1. (ugyanaz, mint a 2. és 3. osztálynál).
2. Tanár szerepben (menedéket, szállást kereső zelóta).
3. Jézus csodatételeiről szóló történetek.

5. osztály

Zelóták, farizeusok és családtagjaik:

- (ugyanaz, mint a 3. és 4. osztálynál)
- Hogyan kommunikálunk bebörtönzött testvéreinkkel?
- Miért fogták el őket? – a letartóztatásukhoz vezető események megjelenítése.
- Csak erőszakkal lehet megszabadulni a rómaiaktól?
- Írástudók tanítják a gyerekeknek a Tízparancsolatot (és esetleg más zsidó törvényeket is).

A dráma lehetséges kiindulópontjai:

1. Tanár szerepben („az ördög ügyvédje”): felkelést szít a rómaiak ellen, sürgeti a lázadás megtervezését.
2. Tanár szerepben (Pilátus küldöttje): tanácsot kér a farizeusoktól Jézus és Barabbás ügyében.
3. Tanár szerepben (római tiszt): megbízható informátorokat keres.
4. Farizeusok gyűlést tartanak, melyen megvitatják, hogy mit tegyenek, ha Jézus bevonul Jeruzsálembé.

6. osztály

Római katonák:

- Hogyan telnek mindennapjaik?
- Milyen feladataik vannak?
- Milyen körülmények között élnek a barakkokban?
- Mit jelent számukra a megszálló hadsereg katonájának lenni?
- Mi a legrosszabb ebben a munkában?
- Mit szeretnének elérni, miben reménykednek?
- Miben különbözik Palesztina Rómától?
- Mit írnának egy családjuknak szóló levélben? (Ez alapját képezheti egy későbbi narrációnak.)
- Megfigyelők küldése más osztályokba.
- Felforgató elemek keresése – akcióterv kidolgozása.
- Előkészületek a keresztfeszítést megelőző éjszakán.
- Történetek, melyek felidézik a Rómából Palesztinába vezető út nehézségeit.

A dráma lehetséges kiindulópontjai:

1. Hogyan dől el, kit osztanak be a keresztfeszítést végző különítménybe?
2. Tanár szerepben (Pontius Pilátus) jelentést kér a zelóták között tapasztalható nyugtalanság okairól és az ellenintézkedésekről.
3. A zelóták meggyilkoltak egy római tisztet. Mi a teendő?

A munka kezdeti lépéseit követően a drámapunka részeként az egyes osztályok alkalmilag belátogathatnának más osztályokba is; bemutathatnak rövid jeleneteket, illetve készíthetnek írásos munkát is. A 3. osztály például bemehet az 1. osztályba, megkérdezheti, hogy kaphatnának-e munkát a konyhán, vagy kérhetik őket arra is, hogy segítsenek Pilátusnál kieszközölni Jézus szabadon bocsájtását. Az 1. osztály ezután írhat ilyen tartalmú kérelmeket.

A MÁSODIK EGYEZTETŐ MEGBESZÉLÉS

Meddig jutottunk, merre menjünk tovább?

1. *Az eddig történetek egyeztetése.* Ezt elvégezhetjük egy tantestületi értekezlet keretében is, vagy a drámán belül, követek egymáshoz küldésével.
2. *A közös történetszál kialakítása.* Ennek célja egyrészt a közönség számára is követhető történésor megszerkesztése, másrészt azonban az együttes próbák lehetőségének biztosítása. Így egyetlen csoport sem fog jelentősen eltérő dologban gondolkodni.
3. El kell töprengenünk a *narratív formán és a szerkesztésmódon.* A fent leírt előkészületekből következően a bevonulás eseményeit végigkövethetjük lineáris, kronologikus módon, de a különböző helyszíneken (Jeruzsálemben, a zsinagógában, a rómaiak táborhelyén, Pilátus palotájában és talán még Rómában is) egyidejűleg zajló események ábrázolásán keresztül is.

Az alább olvasható, „A szamárkereskedő lánya” címet viselő ábra egy ilyen lehetséges, az egyes csoportokban végzett munkát ötvöző történetszálat követ végig narratív formában. Ha nem akarjuk a gyerekeknek előre betanítani a szöveget, akkor ez az egyetlen „forgatókönyv” is elegendő lehet az előadás során.

Az ábra egymástól elkülönítetten mutatja a négy helyszínt: a falut, Jeruzsálem utcáit és a zsinagógát, Pontius Pilátus palotáját és a rómaiak táborát. E helyszíneket akár az iskola aulájának különböző pontjain is felállíthatjuk.

Az ábra összetett, több szálból szőtt cselekményt mutat be; természetesen szerkeszthetünk jóval egyszerűbb módon, például kronologikusan is. A narratív forma *típusa* azonban meghatározza a megjelenítés eszköztárát is. Egyszerűbb történetváz esetén jobb, ha minden egy térben zajlik; az itt leírt bonyolult szerkezet hatását ugyanakkor felerősíti, ha az egyes jelenetek más és más térben játszódnak.

Felhívnam az olvasó figyelmét arra, hogy ez a játék a Jézus életével kapcsolatba kerülő emberek döntéseiről szól, azaz nem Jézus életének utolsó napjai jelennek meg benne. Minden eszközzel kerülöm azt, hogy egy gyerekeknek Jézus szerepébe kelljen lépnie. Ez indokolja azt is, hogy a játék központi figurája nem ő, még csak nem is az az ember, aki kölcsönadja a szamarát Jézusnak a jeruzsálemi bevonuláshoz, hanem ennek az embernek a lánya.

Egy falu Jeruzsálem közelében	Jeruzsálem – a templom, később az utca	A római légió tábora és a börtön	Pilátus palotája
A szamárkereskedő lánya elhagyja a falut, hogy Pilátus palotájában keressen munkát			
			Munkát kap a palotában, és megmutatják neki, mit kell csinálnia.
	A templomban a gyerekek a Tízparancsolatot tanulják.		
		A légionáriusok a katonáélet nehézségeiről beszélgetnek, jeleneteket játszanak egymásnak az életükből.	
	Egy tolvaj a templomba megy, hogy Pészachra sütni való galambot vegyen magának.		
A lány visszatér falujába, hall Jézusról, és megtudja, hogy apja kölcsönadott neki egy szamarat.			
	A tolvaj ellop egy galambot; senki nem figyel oda, mert mindenki megütközéssel figyeli, amint Jézus felborítja a pénzváltók asztalait.		
		A tolvajt elfogják és a bírák elé viszik.	
	A farizeusok döntenek Jézus ügyében. Pilátus hivatja őket.		

			A tolvajt elítélik.
		A katonák sorsot húznak, és így döntenek el, ki lesz szolgálatban a keresztrefeszítésnél.	
A falusiak azon vitatkoznak, hogy vajon Jézus-e a Messiás.			
	A farizeusok találkoznak Júdással (vagy valakivel, aki ismeri őt).		
		A katonák parancsot kapnak, hogy fogják el Jézust. Félnék a népfelkelés lehetőségétől.	
			A palota konyháján dolgozó szolgák megtudják, hogy Jézust a palotába hozták.
		A börtönben a tolvaj arról mesél a zelótáknak és a többi rabnak, hogy találkozott Jézussal és Barabbással.	
A falu lakói a Pészachra készülődnek. Néhányan elhatározzák, hogy követik Jézust Jeruzsálembe; azt remélik, hogy meggyógyítja sebeiket.			
			Egy katona belép a konyhába, hogy egy tál vizet vigyen Pilátusnak, aki kezet akar mosni.
	Falusiak, farizeusok, zelóták és rómaiak állnak végig a Kálváriadombon.		

Fordította: Szauder Erik

Drámaórák idegen nyelven

Vatai Éva

Két új, francia nyelven folyó drámaórámot írom le. Azok számára, akik a dráma módszerének idegen nyelvi használatában még nem jártasak, feltétlenül hozzá kell tennem, hogy a dráma:

- **minden** kb. 120 órán túl járó idegen nyelvi csoportban használható;
- a diákok egy részét untató, hajuknál fogva előrángatott szabad beszélgetési témák helyett alkalmazható;
- használata csak olyan nyelvtanároknak ajánlott, akik hajlandók arra a kompromisszumra, hogy nem javítanak reflexből minden **nyelvi hibát**, hanem megelégszenek azzal, hogy diákjaik sokszor hibáktól hemzsegő mondatokban „izzadják ki” mondanivalójukat.

És mit nyerünk vele? Azt a napjainkban nem csekély értékű gesztust, hogy az idegen nyelvet a véleménynyilvánítás eszközeként használják.

Mobilosok – mobiltalanok

Nyelvi csoport: 8-15 fő (120 nyelvi óra után)

Korosztály: 14-22 év

Idő: 2 x 45 perc (két nyelvi óra: ez akár dupla óra is lehet, mert nincs szükség a szókészlet elmélyítésére, a szöveg csupán vitaindítónak szánt fordítási gyakorlat)

Helyszín: osztályterem

Fókusz: Hogyan látjuk azokat, akik másképp látják a dolgokat?